

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

Василь ШЕЙКО

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобуття ступеня **бакалавра** для осіб, які здобули раніше такий самий або вищий ступінь (рівень) вищої освіти або здобувають його не менше одного року та виконують у повному обсязі індивідуальний навчальний план (спеціальність 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»)

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
соціальних комунікацій і
музейно-туристичної діяльності
Протокол № 9
від 15 березня 2021 р.

ВСТУП

Прийом абітурієнтів, які навчаються за іншою спеціальністю, успішно виконали навчальний план 1-го курсу та вступають на навчання для здобуття ступеня бакалавра, проводиться за результатами фахового вступного випробування.

Мета фахового випробування за програмою освітнього ступеню «Бакалавр» для абітурієнтів, які навчаються за іншою спеціальністю, спорідненою з 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» - виявити набуті абітурієнтом теоретичні знання та компетентності у галузі історії України та музейної справи.

Програму складено, враховуючи основні цілі, вимоги і зміст базового навчання за спеціальністю 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство».

Програма до фахового випробування має синтетичний характер та інтегрує знання відповідно до таких розділів професійних знань:

Історія України;

Музеєзнавство: історія і теорія.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКА РУСЬ ТА ЇЇ МІСЦЕ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА

Теорії походження Русі. Походження назв «Русь», «Україна». Утворення Русі як держави. Київське князівство Аскольда. Перші перетворювання княгині Ольги. Завершення формування державності на Русі. Реформи князя Володимира Великого. Найвище піднесення Русі. Ярослав Мудрий. Князівські усобиці наприкінці XI ст. Початок феодальної роздробленості на території Русі.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

Утворення Великого князівства Литовського. Причини швидкого підпорядкування Литвою руських земель. Політика Литви в українських землях. Кревська унія. Галичина під владою Польщі. Люблінська унія та її наслідки. Українські землі у складі Речі Посполитої. Виникнення українського козацтва. Дмитро Вишневецький-Байда. Утворення Запорозької Січі, її суспільно-політичний устрій.

НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА СЕРЕДИНИ XVII ст.

Причини, характер та періодизація Національно-визвольної війни середини XVII ст. Неоднозначність оцінок. Богдан Хмельницький. Перші перемоги повстанців. Еволюція поглядів Б. Хмельницького. Зборівська угода. Початок формування державності в українських землях. Відновлення воєнних дій. Битва під Берестечком. Укладення Білоцерківського договору. Батозька битва. Переяславська рада. Березневі статті. Україна після смерті Б. Хмельницького.

КОЗАЦЬКО-ГЕТЬМАНСЬКА ДЕРЖАВА (середина XVII–XVIII ст.)

Адміністративно-територіальний та політичний устрій Гетьманщини, її соціально-економічне становище. Політична діяльність І. Мазепи. Початок ліквідації російським царизмом української автономії за Петра І. Полтавська битва. Конституція П. Орлика. Створення Малоросійської колегії. Гетьман Д. Апостол і його внутрішня політика і реформи. Гетьман К. Розумовський. Ліквідація Гетьманщини наприкінці XVIII ст. Правобережна Україна у XVIII ст.

НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У XIX ст.

Адміністративно-територіальні зміни в українських землях на рубежі XVIII–XIX століть. Українське національне відродження XIX ст.: сутність, передумови, етапи. Масонство. Декабристський рух.

УКРАЇНА НА ПОЧАТКУ ХХ ст. ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА

Початок розвитку політичного руху в українських землях. Формування українських політичних партій. Україна в демократичній революції 1905-1907 років. Українська Парламентська Громада у I та II Державній Думі. Україна в роки Першої світової війни. Формування підрозділу Січових стрільців. Визрівання передумов Української революції.

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ 1917–1920 рр.

Лютнева буржуазно-демократична революція в Російській імперії. Піднесення національно-визвольного руху в українських землях. Утворення Української Центральної Ради. Універсали Центральної Ради. Проголошення Української Народної Республіки. Загострення суперечностей між Центральною Радою і Радянською Росією. Гетьманат Павла Скоропадського. Директорія. Відновлення УНР.

УКРАЇНА В УМОВАХ РОЗБУДОВИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Політичний розвиток сучасної України. Розгортання державотворчого процесу. Всеукраїнський референдум і вибори Президента України. Становлення владних структур. Вибори до Верховної Ради України (1994, 1998, 2002 рр.). Обрання Президента України (1994, 1999 рр.). Прийняття Конституції України. Розвиток багатопартійної системи в Україні. Президентські вибори 2004 року. Помаранчева революція, сучасні оцінки. Вибори до Верховної Ради 2006 р. Конституційна реформа, її суть та наслідки в Україні. Реалізація нового економічного реформаційного курсу та його наслідки. Світова економічна криза і Україна.

Рекомендований перелік літератури

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посібник. Київ, 2007.
2. Гарін В. Б. Історія України: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2012.
3. Король В. Ю. Історія України: Навч. посіб. Київ, 2010.
4. Левицька Н. М. Історія України: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2011
5. Литвин В. М. Історія України: Підручник. Київ, 2006.
6. Світлична В. В. Історія України: навч. посібник. Київ, 2012.
7. Яковенко Н.М. Нарис історії України. Київ, 1996.
8. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX – XX століття. Київ, 2000.

МУЗЕЄЗНАВСТВО

ІСТОРІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ МУЗЕЄЗНАВСТВА

Поняття «музеєзнавство», «музеологія», «музеографія», «музейна справа». Структура музеєзнавства. Історія, теорія і практика музейної справи. Їх взаємообумовленість і зв'язки. Походження музею як соціального інституту. Специфіка музею як соціального інституту. Музейна потреба як соціальне явище. Музей як фактор історичної пам'яті.

НАГРОМАДЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДОБУ АНТИЧНОСТІ

Поширення давньогрецького збирання в районі узбережжя Середземного, Чорного і Каспійського морів, у численних грецьких містах-полісах Південно-Східної Європи і Малої Азії, на території сучасної України – в античних містах Північного Причорномор'я: Ольвії, Херсонесі, Пантікапеї тощо. Поширення давньоримського збирання на всьому просторі Римської імперії (на сучасній

території України – в античних містах Північного Причорномор'я). Характерна риса завойовницької політики Римської імперії – привласнення мистецької спадщини підкорених народів.

СЕРЕДНЬОВІЧНІ ЗІБРАННЯ. ЗАРОДЖЕННЯ МУЗЕЇВ

Предмети музейного значення і домузейні зібрання раннього Середньовіччя. Християнські реліквії, монастирські, палацові зібрання історико-культурних цінностей, джерела та шляхи їх нагромадження, форми використання.

СТАНОВЛЕННЯ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ПУБЛІЧНИХ МУЗЕЇВ (XVIII ст.)

Формування концепції публічного музею у контексті ідеології епохи Просвітництва. Культурно-історичні цінності як засіб виховання естетичного смаку людини та її інтелекту.

ФОРМУВАННЯ МУЗЕЄЗНАВСТВА ЯК НАУКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування уявлення про музейну діяльність як специфічну сферу культури в епоху Ренесансу. Введення до наукового обігу терміну «музеографія». Робота Й. Грассе «Музеологія як наука» (1883 р.). XX сторіччя як час поступового конструювання музеєзнавства у якості наукової дисципліни. Збільшення у Європі кількості періодичних видань, що спеціалізуються на висвітленні музейної проблематики. Створення Міжнародної музейної служби. Заснування Міжнародної ради музеїв. Дискусії щодо правомірності визнання музеєзнавства у якості самостійної наукової дисципліни (1950 – 80-ті рр.).

МІСЦЕ МУЗЕЄЗНАВСТВА В СИСТЕМІ НАУК

Музеєзнавство як наукова дисципліна, що вивчає специфічне музейне ставлення людини до дійсності та породжений цим феномен музею: досліджує

процеси збереження і передачі соціальної інформації засобами музейних предметів, а також розвиток музейної справи і напрями музейної діяльності.

БАЗОВІ ПОНЯТТЯ МУЗЕЄЗНАВСТВА

Проблема уніфікації понятійного апарату музеєзнавства. Діяльність Міжнародного комітету з музеології (ІКОФОМ) як координатора теоретичних досліджень у сфері музеології. Визначення понять «музей», «музейна справа» відповідно до Закону України «Про музеї та музейну справу» (1995 р.). Музейний предмет, фонд, зібрання як основні музеєзнавчі поняття і одночасно – основні одиниці класифікації, обліку та збереження музейних цінностей. Поняття «предмет музейного значення», «експонат». Властивості музейного предмета. Поняття «музеальність», «цінність». Проблема класифікації музеїв.

ДИНАМІКА ПОНЯТТЯ «МУЗЕЙ»

Неоднозначність змісту поняття «музей», що обумовлено залежністю від усвідомлення феномена музею, його ролі та значення. Опис музею у системі понять таких наук, як соціологія, семіотика, теорія інформації тощо. Трагування поняття залежно від того чи іншого розуміння мети, провідних завдань та основних функцій музейного закладу. Філософське трагування поняття «музей» у роботі М. Федорова «Музей, його сенс і призначення». Визначення поняття «музей» відповідно Кодексу професійної етики ІКОМ. Залежність визначення сучасної проблематики музеєзнавства від рівня розроблення та змістовного наповнення основних понять науки.

МУЗЕЙ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ

Питання про суспільне призначення музеїв. Чинники, що визначають місце музею у житті соціуму в цілому та в системі закладів науки, культури і освіти. Теоретичне розроблення проблеми соціальних функцій сучасного музею (філософський, культурологічний, соціологічний підходи). Функція

документування, освітньо-виховна, науково-дослідна, охоронна як основні соціальні функції.

Рекомендований перелік літератури

1. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2012. 444 с.
2. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: посібник. Львів: Літопис, 2005. 632 с.
3. Грицкевич В. П. История музейного дела до конца XVIII века: в 2 ч. Санкт-Петербург, 2001.
4. Закон України про музеї та музейну справу. Від 29 червня 1995 р. Редакція від 28 листопада 2009 р.
5. Ключко Ю. М. Музеєзнавство: словник-довідник. Київ: НАКККиМ, 2013. 80 с.
6. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: навч. посібник. Київ: Знання, 2008. 428 с.
7. Шевченко В. В. Музеєзнавство: навч. посібник для дистанц. навч. Київ: Університет «Україна», 2007. 288 с.
8. Юренева Т. Ю. Музееведение: Учебник для высшей школы. Москва, 2003. 560 с.
9. Якубовський В. І. Музеєзнавство: підручник для ВНЗ. Кам'янець-Подільський, 2012. 352 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ ВІДПОВІДІ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів).

Під час відповіді перевіряються: широта кругозору; обізнаність у сфері професійного вибору; впевненість, самостійність та критичність суджень; комунікативні навички.

Відповідь оцінюється за такими критеріями:

-точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології – *оцінюється від 0 до 20 балів;*

- повнота, глибина, системність знань – *оцінюється від 0 до 20 балів;*

- здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати – *оцінюється від 0 до 20 балів;*

-уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо – *оцінюється від 0 до 20 балів;*

-комунікативні навички – *оцінюється від 0 до 20 балів.*

Рівень оцінки та кількість балів:

Високий рівень відповіді: 176-200 балів за відповідь виставляються, якщо абітурієнт:

- дає повну і розгорнуту відповідь на запитання,
- ілюструє відповідь прикладами з практики,
- пов'язує теоретичні знання з розумінням практичних проблем галузі,
- демонструє вільне володіння термінологічним апаратом з фаху,
- дає вірні відповіді на додаткові питання;
- дає конкретні та логічні відповіді, обґрунтовуючи власну позицію з питання.

Середній рівень відповіді: 150-175 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- дає вірну відповідь на запитання,
- ілюструє відповідь прикладами з практики,
- демонструє знання практичних проблем галузі,
- вміє висловлювати свої думки у відповідь на фахові запитання,
- допускає деякі неточності при відповіді на додаткові питання.

Достатній рівень відповіді: 124-149 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- дає неповну відповідь на запитання,
- відсутня відповідь на одне з запитань білета,

- демонструє слабкі знання сучасного стану проблем,
- виявляє недостатнє вміння пов'язати теоретичні знання з практикою,
- має труднощі у відповідях на додаткові запитання.

Незадовільний рівень відповіді: 123 та нижче виставляється, якщо абітурієнт:

- не дає вірну відповідь на запитання,
- відповіді поверхневі, демонструють незнання базових понять предметної галузі,
- виявляє нерозуміння сучасних процесів розвитку суспільства,
- не дає відповідей на додаткові запитання,
- виявляє брак логічного мислення та здатності послідовно викладати інформацію.